Hofburgas

Hofburgas, **Hofburgo rūmai** (vok. *Hofburg*) – buvusi Habsburgų dinastijos žiemos rezidencija Austrijoje, Vienos centre. XIII a. pastatyta gynybinė pilis, vėliau tapusi rūmų branduoliu: nuo XVI iki XX a. rūmai ne kartą praplėsti, turi gotikos, renesanso, baroko, klasicizmo ir neoklasicizmo architektūros bruožų. Iš pradžių buvo Austrijos hercogų, 1438–1583 ir 1612–1812 m. – Austrijos karalių ir Šventosios Romos imperatorių, 1812–1918 m. – Austrijos ir Austrijos-Vengrijos imperatorių rezidencija.

Hofburgo „Naujieji rūmai“ iš Didvyrių aikštės (*Heldenplatz*) pusės. Rūmų priekyje – erchercogo Karlo Liudviko paminklas

Rūmų kompleksą sudaro 18 priestatų, 19 kiemų ir 2 600 patalpų. Rūmai užima 240 000 m² plotą, juose dirba ir gyvena beveik 5 000 žmonių.[1] Pastatai išdėstyti asimetriškai, projektuoti įvairiais laikais architektų Filiberto Lukezės, Lodoviko Burnačinio, Martino ir Domeniko Karlonių, Luko fon Hilebrando, Jozefo Emanuelio ir Johano Fišerių fon Erlachų, Gotfrydo Zemperio, Karlo fon Hazenauerio ir kitų. Šiais laikais rūmuose įsikūrusi Austrijos prezidentūra, Austrijos nacionalinė biblioteka, Meno istorijos muziejaus filialas, Efeso, Etnologijos muziejai, Sisi muziejus su Imperatorių apartamentais, Kongresų centras ir kitos įstaigos. Hofburgo salėse vyksta koncertai, pokyliai, Austrijos parlamento posėdžiai.

1814–1815 m. rūmuose vyko Vienos kongresas.

2016 m. vasario 2 d. Europos Komisija Hofburgo rūmams suteikė Europos paveldo ženklą.[2]

Turinys

Rūmų dalys
- Šveicariškieji rūmai
- Arklidės
- Amalijos rūmai
- Leopoldo rūmai
- Imperatoriškoji kanceliarija
- Imperatoriškoji biblioteka
- Augustinų rūmai
- Koncertų ir pokylių salės
- Šv. Mykolo rūmai
- Montuajė sparnas
- Naujieji rūmai ir *Corps de Logis*

Šaltiniai

Nuorodos

Rūmų dalys

Šveicariškieji rūmai

Šveicariškieji rūmai (*Schweizertrakt*) – seniausia rūmų komplekso dalis, pastatyta XIII a. paskutiniojo Babenbergų dinastijos hercogo arba Bohemijos karaliaus Otokaro II. Buvusi keturkampio plano gynybinė pilis su keturiais bokštais 1533 m. perstatyta renesanso stiliumi. Rūmuose išlikusi XV a. gotikinė koplyčia (*Burgkapelle*), kurioje sekmadieniais per mišias gieda Vienos berniukų choras, įrengta Imperijos lobyno (*Schatzkammer*) ekspozicija. Šveicariškieji vartai (*Schweizertor*, 1552 m.) jungia Rūmų aikštę su Šveicariškuoju kiemu. Virš vartų surašyti imperatoriaus Ferdinando I titulai, lubos dekoruotos Aukso vilnos ordino simbolika. Riterių salėje (*Rittersaal*) 1717 m. gegužės 15 d. krikštyta imperatorė Marija Terezė. Imperijos laikais Šveicariškųjų rūmų žemutinėje dalyje buvo įrengta imperatoriškoji virtuvė.

Rūmų pavadinimas atsirado XVIII a. nuo šveicarų samdinių, saugojusių imperatorių Pranciškų I ir Mariją Terezę.

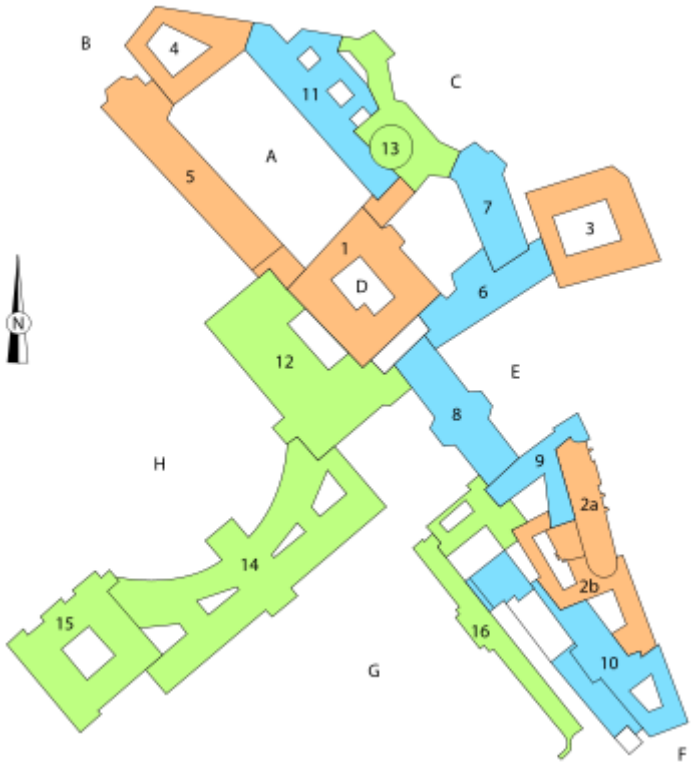

Hofburgo rūmų planas.
1 Šveicariškieji rūmai, 2a Augustinų bažnyčia, 2b Augustinų vienuolynas, 3 Arklidės, 4 Amalijos rūmai, 5 Leopoldo rūmai, 6 Koncertų ir pokylių salės, 7 Žiemos jojimo mokykla, 8 Imperatoriškoji biblioteka, 9 Augustinų rūmai, 10 Erchercogo Albrechto rūmai, 11 Imperatoriškoji kanceliarija, 12 Ceremonijų salė, 13 Šv. Mykolo rūmai, 14 Naujieji rūmai, 15 *Corps de Logis*, 16 Oranžerija. A Rūmų aikštė, B *Ballhaus* aikštė, C Šv. Mykolo aikštė, D Šveicariškasis kiemas (*Schweizerhof*), E Juozapo aikštė, F Albertinos aikštė, G Rūmų sodas, H Didvyrių aikštė (*Heldenplatz*)
Statybos laikas:
XIII–XVII a.
XVIII a.
XIX–XX a.

Arklidės

Arklidžių pastatas (*Stallburg*) renesansinio stiliaus, statytas atskirai nuo rūmų XVI a. tuometiniam kronprincui Maksimilianui II, vėliau su priestatais prijungtas prie Hofburgo rūmų komplekso. XVII–XVIII a. naudotas erchercogo Leopoldo Vilhelmo dailės kūrinių kolekcijai, vėliau jo pirmame aukšte įrengtos imperatoriškosios arklidės. Šiais laikais pastate įsikūrusi Ispaniškoji jojimo mokykla.

Amalijos rūmai

Vėlyvojo renesanso stiliaus Amalijos rūmai (*Amalienburg*) pavadinti imperatoriaus Juozapo I našlės Vilhelminos Amalijos Braunšveig-Liuneburgietės garbei, bet pastatyti žymiai anksčiau imperatoriui Rudolfui II. Rūmų fasado centrinėje ašyje iškilęs nedidelis bokštelis, įrengti mechaninis ir saulės laikrodžiai.[3] Šiais laikais pastate įsikūrusios Austrijos vyriausybės įstaigos, kultūros ir regioninio planavimo organizacijos.

Rekonstruota Hofburgo pilies išvaizda iki XVI a., Morico Bermano (*Moriz Bermann*) 1880 m. piešinys

Leopoldo rūmai

Leopoldo rūmai

Leopoldo rūmai arba sparnas (*Leopoldinischer Trakt*) jungia Amalienburgą su Šveicariškaisiais rūmais. Pastatyti 1660 m. imperatoriui Leopoldui I, projektuoti italų architekto F. Lukezės. Po 1668 m. gaisro atstatyti, pastatytas papildomas aukštas. Turi vėlyvojo renesanso ir ankstyvojo baroko bruožų. Rūmuose gyveno Marija Terezė, po jos mirties pastatas naudotas reprezentacijai. Nuo 1946 m. rūmuose reziduoja Austrijos prezidentas.[4] Imperijos laikais rūmų rūsyje buvo didelė vyno saugykla.

Imperatoriškoji kanceliarija

J. E. Fišerio fon Erlacho projektuota barokinė Imperatoriškoji kanceliarija (*Reichskanzleitrakt*, 1730 m.) buvo skirta Šv. Romos imperijos raštvedybai. Po imperijos panaikinimo kanceliarija pertvarkyta į imperatoriškosios šeimos narių gyvenamasias patalpas. Nuo XIX a. vidurio jose gyveno imperatorius Pranciškus Juozapas I, šiais laikais pastate įsikūrę muziejai.

Imperatoriškoji biblioteka

Imperatoriaus Juozapo II paminklas Juozapo aikštėje. Kairėje – Imperatoriškoji biblioteka, dešinėje – Koncertų ir pokylių salių sparnas

Barokinio stiliaus Imperatoriškoji biblioteka (*Hofbibliothek*, 1735 m., architektai J. E. ir J. Fišeriai fon Erlachai) statyta kaip atskiras pastatas Habsburgų knygoms saugoti, vėliau architekto Nikolo Pakasio prijungta prie Hofburgo rūmų komplekso. Šiais laikais pastate įsikūrusi Austrijos nacionalinė biblioteka. Bibliotekos Didžioji salė (*Prunksaal*) žymi baroko interjeru su didžiule Danieliaus Grano freska lubose ir Pauliaus Štrūdelio (*Paul Strudel*) sukurtomis imperatorių skulptūromis. Pastato stogas išpuoštas Lorenco Matielio (*Lorenzo Mattielli*) skulptūromis: fasado centre, virš pagrindinio įėjimo pavaizduota deivė Atėnė kvadrigoje, kairėje – titanas Atlantas, laikantis dangaus skliautą, su Astronomijos ir Astrologijos alegorijomis šonuose, dešinėje – deivė Gaja su žemės gaubliu ir Geometrijos bei Geografijos alegorijomis šonuose. Aikštėje priešais biblioteką stovi imperatoriaus Juozapo II skulptūra.

Augustinų rūmai

Augustinų rūmai (*Augustinertrakt*) pastatyti ~1769 m., 1905 m. pertvarkyti baroko stiliumi. Sujungė su Hofburgu iki tol atskirai stovėjusius Augustinų bažnyčią (1337 m., perstatyta XVIII a.) ir vienuolyną. Rūmuose buvo įsikūrusi Hofburgo statybų tarnybos vadovybė, buvo įrengtas zoologijos-botanikos kabinetas. Nuo 1921 m. rūmai priklauso Austrijos nacionalinei bibliotekai.[5]

Koncertų ir pokylių salės

Koncertų ir pokylių salių sparnas (*Redoutensaaltrakt*) pastatytas XVIII a. viduryje, pertvarkius buvusį XVII a. operos pastatą. Pastatą sudaro didžioji ir mažoji salės bei keletas vestibiulių. Salėse rengti puošnūs baroko stiliaus pokyliai ir pramogos, šokiai, koncertai. Pokylių muzikos vadovu Hofburge tarnavo Johanas Štrausas. 1814 m. pastate vyko Liudviko van Bethoveno aštuntosios simfonijos premjera.

1992 m. pastatas nukentėjo nuo gaisro, per keletą metų atstatytas. Mažoji salė atkurta autentiška, didžiosios salės interjerui paskelbtas konkursas, kurį laimėjo austrų dailininkas Jozefas Miklas (*Josef Mikl*). 1997 m. pastate įsikūrė Kongresų centras. Nuo 2017 m. pastate rengiami Austrijos parlamento Federalinės Tarybos ir Nacionalinės tarybos posėdžiai.

Šv. Mykolo rūmai

Šv. Mykolo rūmai iš Šv. Mykolo aikštės pusės

Šv. Mykolo rūmai (*Michaelertrakt*) suprojektuoti XVIII a. J. E. Fišerio fon Erlacho, bet pastatyti tik XIX a. pabaigoje pagal architekto Ferdinando Kiršnerio (*Ferdinand Kirschner*) pakoreguotą projektą. Lenkto fasado pastatas su 50 m aukščio centriniu kupolu nukreiptas į Šv. Mykolo aikštę ir miesto centrą. Rūmai pavadinti pagal kitoje aikštės pusėje stovinčią Šv. Mykolo bažnyčią. Pastačius pastatą, sujungtos Hofburgo rūmų Žiemos jojimo mokyklos ir Imperatoriškosios kanceliarijos dalys.

Montuajė sparnas

Montuajė sparnas (*Montoyertrakt*) statytas XIX a. pradžioje pagal belgų-austrų architekto Lui Montuajė (*Louis Montoyer*) projektą, vėliau praplėstas. Ceremonijų salę (*Zeremoniensaal*) juosia 24 sintetinio marmuro korintiškojo orderio kolonos, prie lubų pritvirtinti 26 krištoliniai sietynai, kadaise laikę 1300 žvakių. Salėje stovėjo imperatorių sostas, joje Napoleonas Bonapartas pasipiršo Marijai Luizai.[6] Šalia Ceremonijų salės yra nedidelė Marmuro salė (*Marmorsaal*) įrengta dar XVI a. Leopoldo rūmuose. Jos interjeras 1840 m. pertvarkytas, pritaikytas Ceremonijų salei. Marmuro salė imperijos laikais naudota pietums ir vaikų šventėms.

Vienos Hofburgo orkestro koncertas Iškilmių salėje

1000 m² ploto Iškilmių salė (*Festsaal*) – didžiausia Hofburge. Buvo numatyta imperatoriaus sostui, bet pagal šią paskirtį nebuvo panaudota. Salė įrengta 1923 m., tačiau salės papuošimas meno kūriniais liko nebaigtas. Naudota Kongresų centro renginiams, koncertams. 1967 m. salėje surengtas Eurovizijos dainų konkursas.[7]

Naujieji rūmai ir *Corps de Logis*

Po Vienos miesto sienų išardymo XIX a. septintajame dešimtmetyje Hofburgą numatyta praplėsti, vakarų pusėje pastačius Imperijos forumą (*Kaiserforum*). Pagal architektų G. Zemperio ir K. fon Hazenauerio projektą iki 1891 m. pastatyti Meno istorijos ir Gamtos istorijos muziejai, turėję tapti forumo dalimi. Likusieji forumo statybos darbai sulėtėjo: išaugo darbų sąnaudos, naujiesiems pastatams buvo sunku rasti pritaikymą. Forumo ideja taip ir liko nerealizuota: 1913 m. baigti statyti Naujieji rūmai (*Neue Burg*), o jų gale Naujųjų rūmų simetrijai išlaikyti pastatytas *Corps de Logis* priestatas. Abiejų pastatų interjerai baigti XX a. trečiajame dešimtmetyje, jau po imperijos žlugimo. Šiuo metu Naujuosiuose rūmuose ir *Corps de Logis* patalpose įsikūrę muziejai, parodos, dalis patalpų priklauso ir Nacionalinei bibliotekai bei Kongresų centrui.

Šaltiniai

1. *A brief history* (https://www.hofburg-wien.at/en/about-the-location/a-brief-history/), Hofburg. Nuoroda tikrinta 2020-07-14.

2. *European heritage label for 9 outstanding monuments and sites* (https://www.europanostra.org/european-heritage-label-9-outstanding-monuments-sites/), Europa Nostra, 2016-02-03. Nuoroda tikrinta 2020-07-14.
3. *The story of the Amalienburg in the Hofburg* (https://secretvienna.org/the-story-of-the-amalienburg-in-the-hofburg/), Secret Vienna, 2018-12-28. Nuoroda tikrinta 2020-07-14.
4. *Der Leopoldinischer Trakt* (https://beyondarts.at/guides/hofburg-wien/leopoldinischer-trakt-/), Beyondarts. Nuoroda tikrinta 2020-07-14.
5. *Wiener Hofburg – Augustinertrakt* (https://www.burghauptmannschaft.at/php/detail.php?ukatnr=12185&artnr=7373), Burghauptmannschaft Österreich, 2016-06-06. Nuoroda tikrinta 2020-07-14.
6. *Zeremoniensaal* (https://www.hofburg.com/en/rooms/mezzanine/hofburg_festsaele/zeremoniensaal), Hofburg. Nuoroda tikrinta 2020-07-14.
7. *Events, Vienna 1967* (https://eurovision.tv/event/vienna-1967), Eurovision. Nuoroda tikrinta 2020-07-14.

- Lijana Šatavičiūtė, Hofburgo rūmai (https://www.vle.lt/Straipsnis/Hofburgo-rumai-30487), Visuotinė lietuvių enciklopedija, 2018-07-13.

Nuorodos

Vikiteka

- Oficiali svetainė (https://www.hofburg-wien.at/en/)

ž • a • r (https://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0ablonas:Europos_paveldo_%C5%BEenklas&action=edit)

Europos paveldo ženklas

2014	Karnunto archeologinis parkas (Austrija) • Didžiosios gildijos salė Taline (Estija) • Vesterboko perkėlimo stovykla (Nyderlandai) • Taikos rūmai Hagoje (Nyderlandai)
2015	Senovės Atėnų centras (Graikija) • Aragono karūnos archyvas Barselonoje (Ispanija) • Studentų rezidencija Madride (Ispanija) • Alčidės Gasperio namų muziejus Pieve Tesino (Italija) • Gdansko laivų statykla (Lenkija) • Gegužės trečiosios Konstitucija (Lenkija) • Liublino unija (Lenkija) • Kaunas 1919-1940 m. (Lietuva) • Kliuni abatija (Prancūzija) • Roberto Šumano namas (Prancūzija) • Mirties bausmės panaikinimo chartija (1867) (Portugalija) • Koimbros universiteto biblioteka (Portugalija) • Franjos partizanų ligoninė (Slovėnija) • Europos pikniko memorialinis parkas Soprone (Vengrija) • Hambacho pilis (Vokietija) • Miunsteris ir Osnabriukas: Vestafalijos taikos vietos (Vokietija)
2016	Vienos imperatorių rūmai (Austrija) • Mundaneumas (Belgija) • Olomouco Pšemislų pilis ir Arkdiecezijos muziejus (Čekija) • Tartu universiteto istorinis ansamblis (Estija) • Neandertaliečio vietovė Krapinoje (Kroatija) • Pirmojo pasaulinio karo kapinės Nr. 123 (Lenkija) • Sagreso kyšulys (Portugalija) • Europos institucijos Strasbūre (Prancūzija) • Ferenco Listo muzikos akademija (Vengrija)
2018	Bua diu Kazjė, Šarlerua (Belgija) • Kadino tvirtovė Trentine (Italija) • Šengeno kaimas: Šengeno sutarties vieta (Liuksemburgas) • Mastrichto sutartis (Nyderlandai) • Natsveilerio-Struthofo koncentracijos stovykla (Prancūzija ir Vokietija) • Sigheto memorialas (Rumunija) • Šv. Dvasios bažnyčia, Javorka (Slovėnija) • Didžioji Budapešto sinagoga (Vengrija) • Leipcigo muzikinio palikimo vietovės (Vokietija)
2019	Verkbundo gyvenamieji namai Europoje (Werkbundsiedlung, Vaizenhofo kolonija, WUWA) (Austrija, Čekija, Lenkija, Vokietija) • Gailestingumo kolonijos (Belgija ir Nyderlandai) • Kinžvarto pilis (Čekija) • Senosios Ostijos archeologinė vietovė (Italija) • Trys Broliai Rygoje (Latvija) • Atminties vieta Lambinovicėje (Lenkija) • Azorų povandeninis kultūrinis paveldas (Portugalija) • Šanbon sur Linjonas (Prancūzija) •

Zdravljica - Europos tautų pavasario žinutė (Slovėnija) · Sentendrės gyvenamasis paveldas (Vengrija)

Šis straipsnis yra tapęs savaitės straipsniu.

Rodomas puslapis "https://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=Hofburgas&oldid=5830695"

Šis puslapis paskutinį kartą keistas 24 liepos 2020 13:14.

Tekstas pateikiamas pagal Creative Commons Attribution/Share-Alike Licenciją; gali būti taikomos papildomos sąlygos. Detaliau – Terms of Use .